

YTTRANDE

Datum
2017-03-16

Vår referens
Dnr: 17-584
Aktbilaga 4

Sida
1(14)

SA1
Stina Levin
086785658
stina.levin@pts.se

Er referens
N2017/00222/HL

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
n.remissler.hl@regeringskansliet.se

Remissvar – För Sveriges landsbygder

Post- och telestyrelsen (PTS) har fått möjlighet att lämna synpunkter gällande Parlamentariska landsbygdskommitténs förslag i slutbetänkandet För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd, SOU 2017:1.

PTS är förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen (PTS instruktion). Myndigheten ska därigenom verka för att målen inom politiken för informationssamhället uppnås. Bland uppgifterna finns att fortlöpande följa utvecklingen och bevaka att posttjänsterna svarar mot samhällets behov (2 § PTS instruktion), främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, inbegripet att tillse att samhällsomfattande tjänster finns tillgängliga, och att främja tillgången till ett brett urval av elektroniska kommunikationstjänster samt att främja utbyggnaden av och följa tillgången till bredband och mobiltäckning i alla delar av landet (4 § PTS instruktion) och främja de regionala stöd- och utvecklingsinsatser som länsstyrelserna genomför för att trygga tillgången till grundläggande betaltjänster på de orter och den landsbygd där behovet av tjänsterna inte tillgodoses av marknaden (6a § PTS instruktion). PTS ska även enligt myndighetens regleringsbrev vara expertmyndighet och verka för ett samordnat agerande för frågor som rör statligt stöd till bredbandsutbyggnad inom områden som PTS som sektorsmyndighet ansvarar för.

Allmänt om kommitténs förslag

PTS har i detta remissyttrande valt att framför allt kommentera kommitténs förslag i de delar de berör myndighetens - inklusive Bredbandsforum -

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117A
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Sida

2(14)

verksamhetsområden. PTS vill dock även lyfta fram några allmänna synpunkter gällande kommitténs bedömningar:

Om finansiering av föreslagna uppgifter

Enligt förslagen kommer PTS att få ett flertal nya uppgifter, bl.a. att meddela föreskrifter i form av riktlinjer för ett nationellt förfrågningsunderlag, fördela medel till länsstyrelserna, upphandla bredband samt genomföra särskilda främjandeuppgifter. I betänkandet föreslås PTS också få i uppdrag att göra en översyn av nivån för samhällsomfattande tjänster på bredbandsområdet, se 29a § förordningen (2003:296) om elektronisk kommunikation. Detta uppdrag gavs till PTS den 23 februari i år. Uppdraget är inte finansierat.

I PTS instruktion kommer enligt förslagen myndighetens landsbygdspolitiska ansvar att tydliggöras vilket också innebär att det blir långsiktigt. Det ska inrättas en samordningsfunktion i form av landsbygdsdelegationer i varje län i syfte att nå de landsbygdspolitiska målen. PTS ska dels vara representerad i samtliga dessa delegationer, dels i god tid samråda kommande beslut med berörda delegationer.

En fråga för PTS är hur de nya uppgifterna för myndigheten ska finansieras. Är det tänkt att de 300 mkr som föreslås anslås myndigheten delvis ska användas för att hantera samtliga nya uppgifter? I kapitel 8.1.4 i betänkandet föreslås att regeringen ska se över länsstyrelsernas finansiering i syfte att öka förvaltningsanslagets andel av finansieringen. PTS välkomnar att motsvarande översyn görs för myndighetens finansiering.

Om PTS styrning genom EU

Det bör noteras att PTS är en myndighet vars verksamhet och beslutsfattande i stor utsträckning styrs av EU-rätten. PTS förutsätter att regeringen utreder om eventuell rättslig reglering kring förslagen i betänkandet är förenlig med de regler som idag styr PTS verksamhet och beslutsfattande.

Om omlokalisering av statliga tjänster

Kommittén föreslår i kapitel 7.1.4 en omlokalisering av 10 000 tjänster vid statliga myndigheter från Stockholmsregionen till andra delar av landet.

PTS är positiv till en ökad statlig närvaro genom etablering av arbetstillfällen i hela landet, men vill påpeka att tidigare erfarenheter visar att verksamheter som blir föremål för omlokalisering riskerar att drabbas av produktionsbortfall under flera års tid. En viktig anledning till bortfallet är att erfarenhet och kompetens, däribland specialistkompetens, går förlorad eftersom medflyttnings-

Sida

3(14)

frekvensen är mycket låg (se Riksrevisionens rapport Omlokalisering av myndigheter, RiR 2009:30). Sådana risker bör noggrant övervägas av regeringen inför eventuella framtida beslut om omlokalisering av statliga verksamheter.

Specifika kommentarer till kommitténs förslag

Kapitel 3.1

- Regeringen beslutar om ett nytt mål som innebär att alla i hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025.

PTS delar kommitténs bedömning att det behövs mål för tillgång till digital infrastruktur i hela landet och noterar att mål för tillgång till digital infrastruktur för såväl stadigvarande som mobil användning har slagits fast i den nyligen beslutade nationella bredbandsstrategin.

- Regeringen ser över förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation med huvudsyftet att avsevärt höja nivån för samhällsomfattande tjänster.

PTS delar kommitténs bedömning att nivån för funktionell tillgång till internet bör ses över och välkomnar det uppdrag om översyn som gavs till myndigheten den 23 februari 2017 och som ska slutredovisas senast 30 april 2017.

- Statens digitala infrastruktur samordnas i enlighet med förslagen i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1).

PTS är som tidigare angetts i myndighetens remissvar den 13 maj 2016 i grunden positiv till de förslag som lämnades av utredningen om effektivare användning av statens bredbandsresurser. PTS ser att förslagen om förläggning av bredbandsinfrastruktur för framtida behov kan bidra positivt till att fler får tillgång till bredband med hög kapacitet. Myndigheten anser dock att viss försiktighet bör iaktas för att inte tränga undan privata alternativ.

- Regeringen utreder hur digital infrastruktur kan organiseras som ett femte transportslag efter 2025.

PTS finner förslaget om digital infrastruktur som ett femte transportslag intressant mot bakgrund av det ökande beroendet av denna infrastruktur. Att organisera digital infrastruktur som ett femte transportslag skulle understryka att den digitala infrastrukturen är en grundförutsättning för ett väl fungerande

Sida

4(14)

samhälle. Det är dock oklart om och hur en sådan förändring i sig skulle innebära nya samhälleliga krav på bredbandsinfrastrukturen.

- Regeringen säkerställer tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan uppkoppling i samband med avvecklingen av kopparnäten.

De allra flesta användare som blir av med sina bredbandsuppkopplingar via koppar kan få bredband via marknadserbjudanden för fast anslutning via riktantenn i de mobila näten, mobilt bredband eller satellit. Som tidigare nämnts har PTS nyligen fått i uppdrag av regeringen att se över den statligt garanterade nivån för tillgång till internet. Uppdraget innebär att PTS ska genomföra en bedömning av den överföringshastighet som krävs för att säkerställa det minimiutbud av tjänster som ska finnas tillgängligt för alla användare i Sverige. Om det visar sig att det behöver skjutas till offentliga medel för att säkerställa den garanterade nivån, så att ingen leverantör tvingas leverera tjänsten med förlust, ställer sig PTS positiv till att få ett sådant uppdrag.

- Bredbandsforum ges i uppdrag att ansvara för att samordna en främjandeverksamhet för potentiella små nät i landsbygderna.

Kommitténs förslag om att matcha potentiella små nät i landsbygderna med intresserade bredbandsaktörer är viktigt för att nå full bredbandstäckning. Arbetet med att samordna en sådan främjandeverksamhet bör dock inte ligga hos Bredbandsforum. Byanätsforum inom Bredbandsforum, som har denna samordningsfunktion idag, är på väg att omstöpas i annan verksamhetsform. Det finns nationella intresseorganisationer samt regionala initiativ som, givet att behovet fortsatt kvarstår, är beredda att ta över funktionen att koordinera ”byanät” där de aktuella aktörerna dessutom har andra möjligheter än staten att agera rådgivare.

- Regeringen anslår 300 miljoner kronor årligen till Post- och telestyrelsen för att myndigheten ska kunna fördela medel till länsstyrelserna för att fullborda bredbandsutbyggnaden. Inom ramen för anslaget har även Post- och telestyrelsen möjlighet att upphandla bredband till hushåll och företag som saknar uppkoppling.

PTS anser att en regionalt anpassad och behovsriktad modell för finansiering av bredbandsutbyggnad har flera fördelar jämfört med en till övervägande del efterfrågestyrd modell, bl.a. att det blir lättare att ta hänsyn till olika regionala förutsättningar och att medlen i större utsträckning kan styras till de områden där behovet av finansiering är som störst. Det blir också svårare att i enskilda

Sida

5(14)

utbyggnadsprojekt aggregera en tillräcklig efterfrågan på bredbandstjänster i takt med att bredbandsutbyggnaden allt mer övergår till att avse en glesare landsbygd. Till detta kommer att bredbandsnäten totalt sett behöver bli längre för att nå alla användare. En samordnad upphandling kan medföra en större skala och bättre affärsmöjligheter för intresserade bredbandsaktörer. Ju mer fragmenterat behovet av bredband blir desto svårare kan det dock bli att åstadkomma en effektiv upphandling med tillräcklig skala för att attrahera investeringskapital från bredbandsaktörer. Kommitténs bedömning avseende effektivisering kan därför möjligen vara optimistisk.

PTS kommer att få ett uppdrag att förvalta regeringens bredbandsstrategi varför PTS skulle kunna vara en tänkbar aktör som huvudman för bredbandsstöd under vissa förutsättningar, bl.a. vad gäller tydlighet i mandat men också att myndigheten ges tillräckliga resurser för att hantera uppdraget effektivt. PTS vill dock även påpeka vikten av en tydlig reglering och ett klart rättsligt stöd för uppdraget.

Som exempel på de tydliggöranden som behövs kan nämnas följande. För att PTS ska ha en rätt att fördela medel till länsstyrelserna måste denna uppgift regleras särskilt. Av betänkandet framgår dock inget närmare förslag på hur en sådan reglering eller om/hur en eventuell förordning om den föreslagna offentliga medfinansieringen skulle utformas. Vidare finns det vissa oklarheter rörande exakt vilken roll PTS ska ha i den tänkta processen med upphandling via länsstyrelserna samt under vilken period det är tänkt att PTS ska ha det aktuella uppdraget. Är det tänkt att både Jordbruksverket och PTS ska ha rollen att utforma regler? Är det vidare tänkt att PTS ska ha en upphandlande roll fram tills dess att Jordbruksverket har utformat ett nytt landsbygdsprogram där stödet i fråga om bredband ges ut genom upphandling?

Avseende förslaget om att PTS även ska ha möjlighet att upphandla bredband till enskilda hushåll och företag som saknar uppkoppling så framgår inte närmare det tänkta rättsliga stödet för detta uppdrag eller hur uppdraget skulle formuleras. Det behöver också förtydligas om det är fråga om upphandling av samhällsomfattande tjänster eller med stöd av annan reglering. Det är viktigt att det är tydligt både för PTS och för den enskilde hur systemet ska fungera, t.ex. om det rör sig om ett ansökningsförfarande och vad som gäller när tillskjutna medel tar slut.

Oberoende av hur regleringen av den föreslagna upphandlingen av bredband utformas är det av största vikt att PTS ges tillräckliga finansiella förutsättningar för att kunna uppfylla förslaget. Det kan noteras att förutsättningarna även bör anpassas enligt de förändrade krav som kan uppstå om regeringen höjer nivån

Sida

6(14)

för den samhällsomfattande tjänsten. Det är även väsentligt att regeringen utreder om eventuell rättslig reglering kring förslagen i betänkandet är förenliga med de regler som idag styr PTS verksamhet och beslutsfattande.

- Jordbruksverket ges i uppdrag att utforma bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet 2021–2027 så att länsstyrelserna tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga och kommuner kan upphandla bredband med hög överföringskapacitet.

PTS ställer sig som nämnts i kommentarerna till föregående förslag positiv till en upphandlingsmodell för finansiering av den fortsatta bredbandsutbyggnaden på landsbygden.

Det finns emellertid vissa oklarheter rörande i modellen ingående myndigheters olika roller och uppdrag vilka bör klaras ut (se föregående förslag).

- Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter i form av riktlinjer för ett nationellt förfrågningsunderlag som till delar ska kunna anpassas till regionala utvecklingsstrategier, regionala bredbandsstrategier samt andra regionala förutsättningar.

PTS välkomnar en enhetlig bas för förfrågningar eftersom det ger fler möjligheter att svara upp mot anbudsfrågningar och därigenom minskar transaktionskostnaderna för intresserade bredbandsaktörer.

Det är dock oklart vilken av de i den föreslagna modellen ingående myndigheter som ska ansvara för regelverket kring stödet samt om förslaget avser föreskrifter eller riktlinjer. Det står inte heller klart för PTS hur den rättsliga regleringen kring dessa föreskrifter skulle utformas. För att PTS ska ha rätt att meddela föreskrifter krävs ett särskilt normgivningsbemyndigande från regeringen på det aktuella området. Vidare krävs även särskild reglering för att PTS ska kunna meddela föreslagna riktlinjer. Det är också ytterst viktigt att PTS ges tillräckliga finansiella förutsättningar för att kunna uppfylla förslaget.

Slutligen bör även i detta avseende vikten av en tydlig rättslig reglering understrykas samt beaktas att PTS är en myndighet vars verksamhet och beslutsfattande i stor utsträckning styrs av EU-rätten.

- Regeringen förtydligar de regionala bredbandskoordinatorernas uppdrag, så att det framgår att dessa utgör kontaktpunkt gentemot aktörerna som ingår en upphandling.

Sida

7(14)

PTS anser att förslaget kan bidra till att stärka koordinatorens i deras arbete. Det bör analyseras om förslaget även bör utökas med ett tydliggörande av koordinatorens mandat som helhet.

I detta kapitel pekar kommittén även på möjligheten att använda en del av den nya bredbandsmiljarden för omedelbara insatser i de 23 kommunerna som har extra stora utmaningar och som berörs av näringslivspaketet (se avsnitt 2.3.4). Detta kan enligt kommittén ske genom att Jordbruksverket gör särskilda regionala utlysningar.

PTS noterar i sammanhanget att omkring hälften av de 23 kommunerna enligt myndighetens kartläggning avseende bredbandstillgången i oktober 2015 (PTS-ER-2016:10) hade en bredbandstillgång som var i linje med tillgången totalt i landet.

Kapitel 3.2

Kommittén konstaterar att digitaliseringen ökar intresset för delningsekonomi och driver fram nya samordnade lösningar för både städer och landsbygder. Organiserad samåkning förekommer i olika delar av landet. Man nämner också så kallade bybussar; en större personbil som byborna själva disponerar, som bland annat kan ge ökad tillgänglighet till service. I anslutning till detta föreslår kommittén att:

- Regeringen lägger fram förslag som underlättar samordningen av olika typer av persontransporter i landsbygderna.
- Regeringen underlättar så att ideell och kostnadsdelande samåkning blir tillåten i landsbygderna.
- Regeringen prioriterar landsbygderna vid testverksamhet och mer permanent införande av självkörande fordon.

PTS tillstyrker ovanstående förslag 1 och 2 om samordning och samåkning samt i förslag 3 den del som handlar om testverksamhet, det senare dock under förutsättning att det är en geografiskt begränsad omfattning som avses. Självkörande fordon bör kunna fungera även utan uppkoppling via trådlöst bredband men uppkopplade funktioner kan hjälpa till med t.ex. trafikstyrning och minska klimatpåverkan vilket vore en önskvärd utveckling. Eftersom bredbandstäckningen ser olika ut i Sveriges landsbygder anser PTS att det bör utredas närmare om och hur kommitténs förslag om ett mer permanent införande av självkörande fordon skulle kunna genomföras.

Sida

8(14)

Kommitténs förslag gäller vidare endast persontrafik. Myndigheten anser att det är viktigt att även innovativa lösningar för transporter av varor kan utvecklas, med stöd av digitala informationstjänster. Redan idag finns vissa möjligheter att söka stöd för sådana insatser inom ramen för Landsbygdsprogrammet. Det kan dock krävas ytterligare insatser för att stödja utvecklingen av innovativa transport- och logistiklösningar, t.ex. innovationsupphandlingar och myndighetsuppdrag.

Kapitel 5

- Boverket ges i uppdrag att utarbeta en vägledning för hur landsbygders värden och utvecklingsmöjligheter ska kunna redovisas inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen.

PTS tillstyrker förslaget. Kommunerna har viktiga roller för landsbygdsutveckling i stort och för bredbandsutbyggnad och serviceförsörjning i synnerhet. Översiktsplaneringen torde ha stor strategisk betydelse i sammanhanget.

Kapitel 6

- Regeringen avvisar i beredningen av 2015 års postlagsutrednings betänkanden de förslag som innebär en försämring av postservicen i landsbygderna.

PTS avstyrker förslaget. I betänkandet nämns att i områden med låg eller mycket låg tillgänglighet har antal serviceställen för post minskat med drygt 21 procent mellan 2009 och 2014. Det bör i sammanhanget nämnas att postmottagare i dessa områden har tillgång till flera ombudstjänster via lantbrevbäringen när avståndet till närmaste ombud är långt. I en beskrivning av Postnords serviceställen och hur dessa har förändrats bör man också ha i åtanke att under senare år har konkurrerande paketdistributörer etablerat sig i en växande omfattning även i mer glesbebyggda delar av landet. Exempelvis hade DB Schenker och Bussgods (i samarbete med Länstrafiken) 2016 tillsammans över 3 000 ombud, att jämföra med Postnords ca 1 600 ombud och serviceställen (se Svensk postmarknad 2016, PTS-ER-2016:3, s. 22).

Kommittén beskriver postlagsutredningens förslag att ersätta dagens krav på övernattbefordran i den samhällsomfattande posttjänsten med en tvådagars bastjänst för brevbefordran. Kommitténs bedömning är att dessa förslag innebär en försämring av servicen för privatpersoner och företagare i landsbygderna.

Sida

9(14)

PTS delar inte denna bedömning. Förslaget om att ersätta dagens krav på övernattnbefordran i den samhällsomfattande posttjänsten med en tvådagars bastjänst för brevbefordran, där minst 95 procent av breven ska ha delats ut senast den andra arbetsdagen räknat från inlämningsdagen, är en anpassning till förändrade behov och beteenden, inte minst i takt med att fler får tillgång till bredband och digitala kommunikationstjänster, samt till en förändrad konkurrenssituation. Den förändrade konkurrenssituationen innebär att det även i områden med låg eller mycket låg tillgång till service ofta finns flera konkurrerande distributörer att tillgå (se Användares behov av posttjänster, PTS-ER-2016:07, s. 45-46).

PTS vill också lyfta fram att förändrade behov och beteenden samt en förändrad konkurrenssituation har lett till att man även i övriga nordiska länder ser över och moderniserar postlagsregleringen. I detta arbete söker man bl.a. lösningar som kan bibehålla servicenivån i lands- och glesbygdsområden där behovet av postservice bedöms vara fortsatt stort. Den svenska postlagsutredningen har också uttryckt att eventuella förändringar vad gäller bl.a. utdelningsform i första hand bör vara inriktade på tätortsområden där alternativen är fler och beroendet av samhällsomfattande tjänster därmed kan vara mindre. PTS delar detta synsätt.

Kommittén kommenterar även ett scenario i vilket man i en framtid väljer att inte utse någon tillhandahållare för samhällsomfattande posttjänst på valda delar av paketmarknaden för att man då gör bedömningen att marknaden kan tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster på egen hand. En sådan utveckling kan enligt kommittén tolkas ”som ytterligare ett bevis på att staten drar sig tillbaka från Sveriges landsbygder”.

PTS anser att det är viktigt att klargöra att ett eventuellt framtida beslut att inte utse någon tillhandahållare på valda delar av paketmarknaden endast kan fattas om konkurrensen och utbudet på paketmarknaden är så utvecklade att de samhällsomfattande posttjänsterna även i landets landsbygder är tryggade på rent kommersiella villkor. I ett sådant läge saknas det såväl behov som grund för att utse någon tillhandahållare för dessa delar av den samhällsomfattande posttjänsten. Det är därför felaktigt att tolka ett sådant eventuellt framtida beslut som ett bevis på ett statligt tillbakadragande från Sveriges landsbygder.

PTS får även hänvisa till vad som anförts i PTS remissvar på postlagsutredningens delbetänkande ”Som ett brev på posten – postbefordran och pristak i ett digitaliserat samhälle” (SOU 2016:27) samt PTS remissvar på postlagsutredningens slutbetänkande ”Till sista utposten – en översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle” (SOU 2016:54).

Sida

10(14)

- Kreditinstitutens ansvar för att tillgodose sina kunders behov av betaltjänster och kontanthantering regleras i lagen (2010:751) om betaltjänster. Även företag och föreningar ska omfattas av rätten att öppna betalkonton med grundläggande funktioner, som uttag och insättning av kontanter.

I PTS remissyttrande över Betaltjänstutredning delrapport 2 ”Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner” (dnr 16-257) berörde PTS frågan om lagreglering av bankers och övriga kreditinstituts ansvar för att tillgodose sina kunders behov av betaltjänster och kontanthantering. I yttrandet anförde PTS bl.a. att myndigheten anser det vara rimligt att ställa krav på att bankerna tar ett större ansvar för att samhället ska hinna anpassa sig till den snabba minskningen av tillgången till kontanter och avvecklingen av kontanthantering. PTS utesluter inte att det bör finnas en beredskap för att, som en yttersta åtgärd, överväga någon form av lagstiftning i sammanhanget, så som kommittén föreslår.

I betänkandet på s. 149 beskrivs länsstyrelsernas uppdrag att bevaka att det finns grundläggande betaltjänster som motsvarar samhällets behov. PTS noterar att det av betänkandet inte framgår att länsstyrelserna även har möjlighet att stödja tillhandahållandet av dessa tjänster samt genomföra stöd- och utvecklingsinsatser i syfte att förbättra samhällets tillgång till grundläggande betaltjänster på de orter och i den landsbygd där behovet inte tillgodoses av marknaden.¹ PTS ska enligt myndighetens instruktion främja dessa regionala stöd- och utvecklingsinsatser. PTS anser att det hade varit värdefullt om betänkandet hade gett en mer fullständig bild av länsstyrelsernas arbete och hur det påverkar tillgången till grundläggande betaltjänster.

Det kan i sammanhanget även konstateras att behovet av kontanthantering minskar i takt med att fler och fler hushåll och företag är uppkopplade mot internet.

- Boverket ges i uppdrag att utarbeta en nationell vägledning till kommunerna om hur ett serviceperspektiv kan tillföras den kommunala översiktsplaneringen. I arbetet med att ta fram en vägledning bör Boverket samverka med Tillväxtverket och länsstyrelserna.

¹ Se förordning (2014:139) om statligt stöd till tillhandahållare av grundläggande betaltjänster respektive Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende länsstyrelserna.

Sida

11(14)

PTS tillstyrker förslaget. Kommunerna har viktiga roller för landsbygdsutveckling i stort och för bredbandsutbyggnad och serviceförsörjning i synnerhet. Översiktsplaneringen torde ha stor strategisk betydelse i sammanhanget. Se även PTS kommentarer till kommitténs förslag i kapitel 5. En utvecklad strategisk serviceplanering är bl.a. viktigt för möjligheterna till samordnade servicelösningar och för att ge den ideella sektorn ett inflytande på serviceförsörjningen. Detta gäller för såväl post- och betaltjänster som annan kommersiell service.

Utmaningar och möjligheter i arbetet med att behålla och utveckla kommersiell service i landsbygder

I kapitel 6 beskriver kommittén vidare de utmaningar och möjligheter som arbetet med att behålla och utveckla kommersiell service, välfärdstjänster och kulturutbud står inför. Kommittén konstaterar bl.a. att bredbandsutbyggnaden öppnar för nya sätt att utveckla servicen (s. 146-147).

Av beskrivningen i kapitlet framgår dock inte hur snabbt den kommersiella servicen för närvarande digitaliseras. Enligt Svensk Handel kommer e-handeln växa från 50 mdkr år 2015 till 192-287 mdkr år 2025 och kommer då att utgöra 20-30 procent av detaljhandels försäljning. Detta kan innebära många fördelar men kommer också ställa stora krav på anpassning och utveckling. Mindre butiker kommer att ha svårast att göra de nödvändiga omställningarna. Dessa utmaningar för kommersiell service på landsbygden beskrivs inte närmare i betänkandet.

Tillgången till många post- och betaltjänster är i dag beroende av att det finns mindre dagligvarubutiker och andra serviceställen som kan fungera som ombud. Det betyder att även förutsättningarna för att i framtiden tillhandahålla post- och betaltjänster i lands- och glesbygder är beroende av hur detaljhandeln hanterar denna omställning.

Mer effektiv och innovativ samordning av såväl person- som varutransporter är exempel på att digitalisering av detaljhandeln även kan innebära möjligheter för servicetillgången på landsbygden.

Det är angeläget att statliga åtgärder på olika sätt, till exempel genom olika typer av stödformer, så långt möjligt främjar en hållbar övergång till en allt mer digitaliserad detaljhandel. Det kan bl.a. göras genom att medverka till att de möjligheter som en fortsatt utbyggnad av både fast och mobilt bredband medför utnyttjas.

Sida

12(14)

Kapitel 8

- I kommittéförordningen införs en skrivning om att kommittéer i sina betänkanden ska ange konsekvenser för landsbygdernas utveckling av sina förslag.

PTS tillstyrker förslaget. I syfte att inkludera ett landsbygdsperspektiv är en ”landsbygdssäkring” av detta slag en framkomlig väg att gå.

- En särskild landsbygdsbedömning av konsekvenserna för landsbygderna av regeringens beslut införs.

PTS finner förslaget intressant men anser att förslagets konsekvenser samt om förslaget bör gälla för samtliga regeringsbeslut bör utredas närmare.

- Trafikverkets, Post- och telestyrelsens, Universitets- och högskolerådets, Tillväxtverkets, Statens jordbruksverks, Naturvårdsverkets, Polismyndighetens, Arbetsförmedlingens och länsstyrelsens landsbygdspolitiska ansvar tydliggörs i respektive myndighets instruktion.

PTS anser att förslaget har förutsättningar att leda till bättre samverkan och samordning kring landsbygdsfrågor. PTS vill dock än en gång understryka att myndighetens verksamhet och beslutsfattande i stor utsträckning styrs av EU-rätten. PTS förutsätter att regeringen utreder om eventuell rättslig reglering kring förslaget gällande landsbygdspolitiskt ansvar är förenligt med de regler som idag styr PTS verksamhet och beslutsfattande.

- I ägaravisningarna till Almi Företagspartner AB och Saminvest AB ska dessa bolags samhällsuppdrag för kapitalförsörjning till Näringslivet i hela landet förtydligas, i synnerhet vad gäller företag som är verksamma i glesa miljöer.

PTS ställer sig positiv till förslaget. Utökade möjligheter till kapitalförsörjning på landsbygden förbättrar förutsättningarna för t.ex. finansiering av utbyggnad av bredband.

- I varje län inrättas en strategisk och operativ samordningsfunktion, benämnd landsbygdsdelegation. Inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag ska landsbygdsdelegationerna i länet samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken. I Landsbygdsdelegationerna ska ingå representanter för Trafikverket,

Sida

13(14)

Post- och telestyrelsen, Tillväxtverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen, länsstyrelsen och universitet och högskolor samt för kommuner och landsting/samverkansorgan. Andra myndigheter, organisationer och sammanlutningar kan också ingå om landsbygdsdelegationerna finner det lämpligt. Landsbygdsdelegationerna leds av landshövdingarna och biträds av varsitt sekretariat som länsstyrelserna ansvarar för. Landsbygdsdelegationernas uppgifter och sammansättning regleras i en särskild förordning.

PTS anser att samverkan och samordning är av godo – det gäller såväl på serviceområdet som i arbetet med att åstadkomma god bredbandstäckning i hela landet. PTS noterar att detta är ett resurskrävande förslag varför det är av vikt att PTS ges tillräckliga finansiella förutsättningar för att kunna uppfylla förslaget. Slutligen vill PTS återigen påpeka vikten av en tydlig rättslig reglering och att hänsyn behöver tas till att myndighetens verksamhet och beslutsfattande i stor utsträckning styrs av EU-rätten.

- Statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutvecklingen regleras i en särskild förordning. Jordbruksverket får ansvar för att på nationell nivå främja och följa upp arbetet med att nå de av riksdag och regering fastställda målen för landsbygdspolitiken. Jordbruksverket ska på nationell nivå främja och samordna Trafikverkets, Post- och telestyrelsens, Universitets- och högskolerådets, Tillväxtverkets, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analysers (Tillväxtanalys), Verket för innovationssystem (Vinnova), Naturvårdsverkets, Havs- och vattenmyndighetens, Boverkets, Polismyndighetens, Arbetsförmedlingens, Statens kulturråds och länsstyrelsens arbete med de nationella målen för landsbygdspolitiken.

Samverkan och samordning mellan aktörer avseende bl.a. bredbandsutbyggnad och serviceförsörjning torde som nämnts vara av godo. Av 5 § p. 4 förslag till förordningen (2017:000) om nationellt mål för landsbygdspolitiken och statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutveckling framgår att den statliga myndigheten ”i god tid ska samråda med landsbygdsdelegationen i frågor om kommande beslut som är av väsentlig betydelse för landsbygdernas utveckling i länet”. Det bör noteras att innebörden av bl.a. ”samråda” kan ge upphov till tolkningsproblem. Vidare kan formuleringen innebära svårigheter att bedöma vilka beslut som ska samrådas. PTS vill därför påpeka vikten av en tydlig rättslig reglering. För PTS del skulle detta kunna få en mycket vid tillämpning vilket skulle innebära att en stor del av besluten ska samrådas innan beslut kan fattas. Mot bakgrund av detta är det av vikt att PTS ges tillräckliga finansiella och

Sida

14(14)

praktiska förutsättningar för att kunna uppfylla förslaget. Det är också av yttersta vikt att regeringen vid behov vidare utreder eventuell rättslig reglerings förenlighet med de gällande EU-regler som idag styr PTS verksamhet och beslutsfattande.

Detta yttrande har beslutats av divisionschefen Catarina Wretman. I ärendets slutgiltiga handläggning har även enhetschef Kerstin Karlsson samt föredraganden Stina Levin deltagit.

